

towali zagadnienia, dotyczące zmian w pozycji kobiety w życiu prywatnym, w relacjach z bliskimi, dokonujących się przed stuleciem u schyłku XIX i w pierwszych dziesięcioleciach XX stulecia, ujmując je w ramy trzech dużych zagadnień problemowych: funkcjonowania kobiety w rodzinie, jej roli w wychowywaniu dzieci oraz przemian, zachodzących w sferze kobiecej seksualności.

Na zakończenie spotkania mgr D. Berbelska, podsumowując jego przebieg, podziękowała panelistom i słuchaczom za udział w debacie i zaprosiła na następne spotkania, organizowane w Pałacu Herbsta, których przedmiotem będą wybrane zagadnienia z historii kobiet i kwestii kobiecej.

BARBARA WAINGERTNER

Łódź

III Kongres Mediewistów Polskich Łódź, 22–24 września 2008 r.

W dniach 22–24 września 2008 r. odbył się III Kongres Mediewistów Polskich. W Łodzi spotkali się historycy z Polski i zagranicy (Niemcy, Francja, Węgry, Czechy i Ukraina). Kongres został zorganizowany pod hasłem *Polska i Europa w średniowieczu. Przemiany strukturalne*. Temat główny podzielono na pięć bloków tematycznych: *Człowiek – między biologią a historią*, *Średniowieczna wizja świata – jedność czy różnorodność (idee i teksty)*, *Dynamika przemian społecznych i religijnych*, *Podmioty i przedmioty w badaniach historycznych oraz Mechanizmy władzy, normy i wzorce kulturowe*. W gronie referentów i gości znaleźli się specjaliści reprezentujący różne ośrodki i dziedziny pogłębiające wiedzę o czasach średniowiecza; wśród nich historycy, archeolodzy, filozofowie, filolodzy, muzykolodzy i historycy sztuki.

Głównymi organizatorami Kongresu byli: Stały Komitet Mediewistów Polskich, Wydział Filozoficzno-Historyczny UŁ, Wydział Filologiczny UŁ, Wydział Prawa i Administracji UŁ, Łódzki Oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego, Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi oraz Instytut Archeologii i Etnologii

Polskiej Akademii Nauk Oddział w Łodzi. Honorowy patronat zgodzili się objąć: Prezydent Miasta Łodzi, dr Jerzy Kropiwnicki oraz JM Rektor Uniwersytetu Łódzkiego, prof. dr hab. Włodzimierz Nykiel. III Kongres został zorganizowany również dzięki wsparciu prof. dr. hab. Wiesława Pusia, rektora UŁ poprzedniej kadencji.

Kongres poprzedziło spotkanie Stałego Komitetu Mediewistów Polskich (21 września 2008). Zebranie odbyło się w Instytucie Historii UŁ. Główne tematy obrad związane były z oceną stanu przygotowań do III Kongresu oraz kwestiami wydawniczymi dotyczącymi materiałów z obrad II Kongresu w Lublinie (2005).

Inauguracja III Kongresu Mediewistów Polskich odbyła się w poniedziałek 22 września o godz. 10:00 w Auli im. prof. Jana Zieleniewskiego w gmachu Wydziału Zarządzania UŁ. Kongres uroczyście otworzył Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego i kierownik Katedry Historii Polski Średniowiecznej UŁ prof. dr hab. Jan Szymczak. Głos zabrali również prof. dr hab. Wojciech Fałkowski (przewodniczący Stałego Komitetu Mediewistów Polskich), prof. dr hab. Krzysztof Mikulski (prezes Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Historycznego) oraz prof. dr hab. Henryk Samsonowicz (Polska Akademia Nauk), który podkreślił znaczenie Kongresu w wymianie myśli między różnymi dziedzinami polskiej mediewistyki. W imieniu władz miasta wystąpił wiceprezydent miasta Łodzi, dr Jarosław Wojcieszek. W czasie otwarcia wyświetlono także film poświęcony średniowiecznym zabytkom ziem łęczyckiej i sieradzkiej oraz początkom miasta Łodzi (autor: Michał Borowiak, student IV roku historii UŁ).

Wykład inauguracyjny wygłosiła prof. dr hab. Teresa Michałowska. Tematem wystąpienia był problem semiotyzmu uniwersalnego w poezji, estetyce i filozofii. Następnie głos zabrali prof. dr hab. Antoni Różalski (prorektor Uniwersytetu Łódzkiego ds. nauki) oraz prof. dr hab. Zbigniew Anusik (dziekan Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ). Kolejny referat plenarny wygłosił prof. dr hab. Tadeusz Makiewicz, który przedstawił swoje ustalenia dotyczące kolebki Słowian. Trzeci z odczytów, autorstwa prof. dr hab. Alicji Szymczakowej oraz prof. dr hab. Tadeusza Nowaka, poświęcony został historii Łodzi do końca okresu przedprzemysłowego.

Poniedziałkowe popołudnie wypełniły obrady siedmiu sekcji:

1. *Człowiek wobec środowiska przyrodniczego* (moderatorzy: prof. dr hab. Jan Tyszkiewicz i prof. dr hab. Alicja Szymczakowa);
2. *Granice i przelomy w literaturze polskiego średniowiecza* (moderator: prof. dr hab. Mieczysław Mejer);
3. *Zmagania teologii*

z naukami wyzwolonymi (moderator: prof. dr hab. Elżbieta Jung); 4. *Komunikacja społeczna w średniowiecznym mieście* (moderatorzy: prof. dr hab. Janusz Tandecki, prof. dr hab. Roman Czaja i prof. dr hab. Jerzy Piekalski); 5. *Jak i kiedy Europa i Polska stały się chrześcijańskie? Od konwersji we wczesnym średniowieczu do chrystianizacji w średniowieczu pełnym i w czasach nowożytnych* (moderator: prof. dr hab. Leszek Słupecki); 6. *Powrót (do) rzeczy* (moderator: prof. dr hab. Przemysław Urbańczyk); 7. *Mechanizmy przemian, normy i wzorce kulturowe* (moderatorzy: prof. dr hab. Jacek S. Matuszewski i prof. dr hab. Andrzej Janeczek).

Pierwszy dzień Kongresu zakończyła uroczysta kolacja w Centrum Szkoleniowo-Konferencyjnym UŁ sfinansowana przez władze miasta.

Wtorkowe przedpołudnie poświęcono na dyskusje wokół problematyki związanej z kolejnymi sekcjami: 1. *Człowiek w społeczeństwie. Więzi grupowe i środowiskowe* (moderator: prof. dr hab. Jan Wroniszewski); 2. *Język i tekst w kulturze średniowiecza* (moderator: prof. dr hab. Marek Cybulski); 3. *Historia sztuki* (moderator: prof. dr hab. Zbigniew Bania); 4. *Duchowieństwo a wierni* (moderator: prof. dr hab. Anna Pobóg-Lenartowicz); 5. *Różnorodności archeologiczno-historyczno-literackie...* (moderator: prof. dr hab. Jan Szymczak); 6. *Jednostka jako czynnik zmian* (moderator: dr Stanisław Rosik).

Po południu uczestnicy Kongresu pojechali na wycieczkę do Łęczycy i Tumu. Władze miasta (burmistrz Andrzej Olszewski) i powiatu (starosta Wojciech Zdziarski) zapewniły im liczne atrakcje. Goście obejrzeli zamek królewski, zapoznali się ze średniowieczną topografią miasta oraz zwiedzili archikolegiatę w Tumie, po której oprowadzili ich prof. dr hab. Tadeusz Poklewska-Koziół i ksiądz proboszcz Paweł Olszewski.

Trzeci dzień Kongresu przeznaczony został na obrady sekcji: 1. *Człowiek w sztuce średniowiecznej. Od prywatności do funkcji społecznej* (moderatorzy: prof. dr hab. Ewa Marxen-Wolska, dr Jowita Jagła i dr Krzysztof Cichoń); 2. *Jedna czy wiele filozofii średniowiecznych?* (moderator: prof. dr hab. Agnieszka Kijewska); 3. *Grupy zawodowe i przepływy międzygrupowe w miastach* (moderatorzy: prof. dr hab. Zdzisław Noga i dr Tadeusz Grabarczyk); 4. *Mobilność społeczna* (moderator: prof. dr hab. Tomasz Jurek); 5. *Obiekty badań* (moderator: prof. dr hab. Leszek Kajzer); 6. *Czy historyk stwarza źródło historyczne?* (moderator: dr Przemysław Wiszewski); 7. *Władza królewska w Polsce późnego średniowiecza: między nowymi wyzwaniami a powstaniem państwa*

stanowego (moderator: prof. dr hab. Sławomir Gawlas); 8. *Sekcja młodych* (moderator: mgr Krzysztof Latocha), powołana do życia po raz pierwszy właśnie z okazji III Kongresu Mediewistów, a przeznaczona dla najmłodszych adeptów polskiej mediewistyki.

Zamknięcie obrad w środowe popołudnie poprzedziła dyskusja panelowa poprowadzona przez prof. dr hab. Wojciecha Iwańczaka, który poprosił jej uczestników o przedstawienie sytuacji mediewistyki polskiej we wszystkich dyscyplinach naukowych. Profesor dr hab. Piotr Bering zabrał głos w imieniu filologów klasycznych, a prof. dr hab. Andrzej Buko w imieniu archeologów. Reprezentantką filozofów była prof. dr hab. Agnieszka Kijewska. Jako historyk sztuki głos zabrał prof. dr hab. Piotr Skubiszewski, jako polonista prof. dr hab. Wiesław Wydra, a jako muzykolog wypowiedziała się prof. dr hab. Elżbieta Witkowska-Zaremba. Profesor dr hab. Henryk Samsonowicz, podsumowując sytuację historyków, zwrócił uwagę na pozytywne i negatywne aspekty związane z ich pracą.

Po dyskusji panelowej prof. dr hab. Jan Szymczak i prof. dr hab. Wojciech Fałkowski podsumowali i zamknęli obrady III Kongresu Mediewistów Polskich. W czasie trwania Kongresu Łódź gościła ponad 250 mediewistów. Uczestnicy Kongresu mogli bezpłatnie obejrzeć wystawy w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi oraz nabyć publikacje sprzedawane przez 10 wydawnictw zajmujących się problematyką historyczną. Profesorowie podsumowujący obrady podziękowali Katedrze Historii Polski Średniowiecznej UŁ, Uniwersytetowi Łódzkiemu, władzom miasta oraz Studenckiemu Kołu Naukowemu Historyków UŁ za organizację i pomoc w czasie trwania Kongresu.

III Kongres Mediewistów uznany został za przedsięwzięcie nader udane zarówno pod względem naukowym (m. in. ze względu na większy niż do tej pory udział gości i referentów zagranicznych, które to zjawisko prof. W. Fałkowski uznał za rzecz godną kontynuowania i poszerzania), jak również organizacyjnym. W ciągu trzech dni wygłoszono 119 referatów w 21 sekcjach. W obradach wszystkich sekcji wzięło udział liczne grono dyskutantów i słuchaczy.

ANNA KOWALSKA-PIETRZAK
Uniwersytet Łódzki